

DIGIOSAAJAN OSAAMISMERKIT

Opas opettajille ja digiohjaajille

VISIO
opintokeskus

Sisältö

1. Digiosaaminen esiin osaamismerkeillä
2. Digiosaajan osaamismerkkiperhe
3. Osaamistavoitteista osaamisen arviointiin
4. Askeleet osaamismerkkien myöntämiseen
5. Osaamismerkkien osaamistavoitteet, arviointikriteerit ja pisteytys.
6. Lisätietoja ja linkit

1

Digiosaaminen esiin osaamismerkeillä

1. **Digiosaaminen esiin osaamismerkeillä**
2. Digiosaajan osaamismerkkiperhe
3. Osaamistavoitteista osaamisen arviointiin
4. Askeleet osaamismerkkien myöntämiseen
5. Osaamismerkkien osaamistavoitteet, arviointikriteerit ja pisteytys.
 - Digiaskeltaja
 - Digiviestijä
 - Digipalveluiden käyttäjä
6. Lisätietoja ja linkit

DIGIOSAAMINEN ESIIN OSAAMISMERKEILLÄ

Järjestääkö yhdistyksenne digikoulutusta tai tarjoatko muuta digitukea jäsenillenne ja asiakkailenne? Opintokeskus Vision Digiosaaja-osaamismerkkien avulla on mahdollista tuoda esille opiskelijoiden perustason digiosaamista helposti ja motivoivasti!

Kenelle osaamismerkki on suunnattu?

Digiosaajan osaamismerkki on digiperustaitoja kuvaava osaamismerkkiperhe, joka on suunnattu Opintokeskus Vision kumppanijärjestöjen käyttöön ja näissä toteuttavan digiopetuksen ja -ohjauksen tueksi.

Vision kumppanijärjestöt ovat olleet mukana merkkien suunnittelussa alusta alkaen. Osaamismerkkien laatimisessa on hyödynnetty kumppanijärjestöissä kerättyä kokemusta siitä, millaisia osaamistarpeita heidän kävijöillään ja asiakkaillaan on digitaalisissa taidoissa ja millaisissa asioissa järjestöiltä haetaan apua. Merkit on suunniteltu etenkin maahanmuuttajakoulutuksen näkökulmasta, mutta niitä voidaan hyödyntää muidenkin kohderyhmien parissa.

Mitä ovat digitaaliset osaamismerkki?

Osaamismerkki on konkreettinen tapa tuoda erilaista osaamista esille. Osaamismerkki tukevat koulutuksen osaamistavoitteita monilla eri tavoin:

- Ne tuovat digiosaamisen näkyväksi sekä opiskelijalle että muille.
- Ne auttavat opiskelijaa motivoitumaan opiskeluun.
- Ne auttavat opiskelijaa kertomaan omasta osaamisestaan.
- Ne toimivat opetuksen ja arvioinnin tukena opettajalle ja ohjaajalle.

Digiosaajan osaamismerkki on **digitaalinen osaamismerkki**. Opintokeskus Visio myöntää merkit sen jälkeen, kun opettaja tai ohjaaja on arvioinut opiskelijoiden tai ohjattavien osaamisen. Merkit myönnetään Open Badge Factoryn kautta ja merkin vastaanottajalla pitää olla tili Open Badge Passportissa (lisätietoja luvussa 4).

Miten merkit on laadittu?

Digiosaaja-osaamismerkki on luotu osana Opintokeskus Vision Digiosallisuutta järjestöissä -koulutushanketta, joka toteutettiin vuosina 2019–2021. Vision yhteistyökumppaneina hankkeessa olivat Turun naiskeskus ry, Nicehearts ry ja Joensuun monikulttuuriyhdistys ry. Osaamismerkkien lisäksi hankkeessa järjestettiin koulutusta ja laadittiin suosituksia järjestöpohjaisen digitaalkoulutuksen sisältöihin. Digiosaajan merkkiperhe julkaistiin kesäkuussa 2021. Hanketta rahoitti Opetushallitus.

2

Digiosaajan osaamismerkkiperhe

1. Digiosaaminen esiin osaamismerkeillä
2. **Digiosaajan osaamismerkkiperhe**
3. Osaamistavoitteista osaamisen arviointiin
4. Askeleet osaamismerkkien myöntämiseen
5. Osaamismerkkien osaamistavoitteet, arviointikriteerit ja pisteytys.
 - Digiaskeltaja
 - Digiviestijä
 - Digipalveluiden käyttäjä
6. Lisätietoja ja linkit

DIGIOSAAJAN OSAAMISMERKKIPERHE

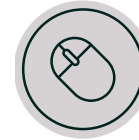
Digiosaajan osaamismerkit ja niiden osaamistavoitteet

Digiosaajan osaamismerkkiperhe koostuu neljästä digitaalisesta osaamismerkistä. Merkki voidaan myöntää, kun henkilö on saavuttanut siihen liittyvät *osaamistavoitteet*. Kaikki merkit saatuaan henkilön voi katsoa hallitsevan **digitaaliset perustaidot**.

Mitä ovat digitaaliset perustaidot?

Kansainvälisessä PIAAC-tutkimuksessa, aikuisten ”pisa-testissä” digitaaliset perustaidot nähdään taitoina, joita yksilö tarvitsee ongelmanratkaisuun erilaisissa digitaalisissa ympäristöissä. Tämä voi tarkoittaa esim. osaamista hyödyntää digitaalista teknologiaa, viestintätyökaluja ja verkostoja tiedon etsimiseen, viestimiseen ja asioiden hoitamiseen. Digitaalisiin perustaitoihin liittyy se, että osaa yksilöllä on kyky suunnistaa mahdollisimman erilaisissa digitaalisissa ympäristöissä, oli sitten kyse yksityiselämään, työhön tai yhteiskunnalliseen osallistumiseen liittyvistä tarpeista. (OECD 2013, 59.)

Lähde: [OECD \(2013\), OECD Skills Outlook 2013: First Results from the Survey of Adult Skills, OECD Publishing.](#)

Digiaskeltaja

- A1. Osaa käyttää tietokonetta
- A2. Hallitsee tiedonhaun ja tietoturvan alkeet.
- A3. Hallitsee tekstinkäsittelyn alkeet.

2. Digiviestijä

- B1. Osaa käyttää sähköpostia.
- B2. Osaa käyttää erilaisia digitaalisia viestintäsovelluksia.
- B3. Osaa viestiä kohteliaasti eikä loukkaa tekijänoikeuksia.

3. Digipalveluiden käyttäjä

- C1. Tuntee keskeisimpiä suomalaisessa yhteiskunnassa toimimisen kannalta keskeisiä digipalveluita.
- C2. Osaa sujuvasti käyttää oman arjen kannalta keskeisiä digipalveluita.

4. Digiosaaja

Ns. metamerkki, joka myönnetään automaattisesti, kun muut merkit on myönnetty.

Osaamismerkkin saadakseen on saavutettava kaikki osaamismerkkien osaamistavoitteet, mutta osaamista voi osoittaa eri tavoin. Arvioinnin tueksi onkin jokaiselle osaamismerkille laadittu selkeät, pisteytetyt **arviointikriteerit**. Merkki myönnetään, jos opiskelija saavuttaa tarvittavan määrän pisteitä (lisätietoja luvussa 5).

3

Osaamistavoitteista osaamisen arviointiin

1. Digiosaaminen esiin osaamismerkeillä
2. Digiosaajan osaamismerkkiperhe
3. **Osaamistavoitteista osaamisen arviointiin**
4. Askeleet osaamismerkkien myöntämiseen
5. Osaamismerkkien osaamistavoitteet, arviointikriteerit ja pisteytys.
 - Digiaskeleita
 - Digiviestijä
 - Digipalveluiden käyttäjä
6. Lisätietoja ja linkit

OSAAMISTAVOITTEISTA OSAAMISEN ARVIOINTIIN

Osaamisen arviointi tehdään järjestössä

Digiosaamismerkkien myöntämiseen vaadittava osaaminen arvioidaan järjestöissä ja niissä tilanteissa, joissa opiskelija tai ohjattava kohdataan. Osaamisen arviointi esim. lyhyen kurssin aikana voi olla haastavaa. Siksi arvioinnin tueksi on luotu helppokäyttöiset työkalut, *osaamismerkkitestit* ja *arviointilomakkeet*.

Osaamismerkkitestit

Arvioinnin helpottamiseksi on jokaiselle merkille (pl. Digiosaaja-metamerkki) luotu oma **osaamismerkkitesti**. Testin avulla voi helposti varmistaa, onko opiskelija/ohjattava saavuttanut ko. merkin osaamistavoitteet. Testien käyttö on vapaaehtoista eikä niitä toimiteta Visioon. Tehtäviä voi myös tarvittaessa muokata omaan koulutukseen paremmin soveltuviksi.

Arviointilomakkeet

Osaamismerkkin **arviointilomakkeen** avulla opettaja/ohjaaja raportoi tiedon opiskelijan/ohjattavan osaamisesta Visioon. Jos opiskelija on saavuttanut tarvittavan määrän pisteitä, siirtyy osaamismerkki arviointilomakkeen kautta käsittelyyn ja myönnettäväksi.

Kuva 1:
Esimerkki osaamismerkkitestistä

Osaamistavoite A2: Hallitsee tiedonhaun ja tietoturvan alkeet

Harjoitus 3:
(A2.1-A2.2)

- Avaa internet ja joku hakukone.
- Etsi sieltä vastaus kysymykseen: Mikä on Opintokeskus Visio (Visio) osoite? Kirjoita vastaus tähän _____
- Haun jälkeen poista selaimen selaushistoria/hakuhistoria.

Harjoitus 4:
(A2.3)

Internetissä on paljon tietoa. Kaikkein ei voi kuitenkaan luottaa.

Arvioi: Miten luotettavia seuraavat tiedon lähteet ovat?

Tiedon lähde	Ei luotettava	Vähin luotettava	Erittäin luotettava
Facebook-keskustelupaista	☐	☐	☐
Kaupungin verkkosivut	☐	☐	☐
YLE:n tai MTV3:n uutiset	☐	☐	☐
Wikipedia	☐	☐	☐
Tuntematon ihminen suosissa	☐	☐	☐

Harjoitus 5:
(A2.4)

Tarvitset erilaisia salasanoja internetissä. On tärkeää, että salasanasi on turvallinen.

Arvioi: Kuinka turvallinen seuraava salasanasi on?

Tietolähde	Ei ole turvallinen	Molko turvallinen	Erittäin
	☐	☐	☐

Kuva 2:
Esimerkki arviointilomakkeesta

Osaamistavoite A2: Hallitsee tiedonhaun ja tietoturvan alkeet *

Hallitsee taidon (1p) Ei hallitse taitoa (0p) Taitoa ei o (0)

Osoo käyttää ainakin yhtä internetiselainta ja etsiä sieltä tietoa.	☐	☐	☐
Osoo poistaa selaushistorian käyttämästään selaimesta	☐	☐	☐
Osoo arvioida tietolähteen luotettavuutta	☐	☐	☐
Osoo laatia erillisiin palveluihin turvallisia salasanoja	☐	☐	☐

Osaamistavoite A3: Hallitsee tekstinkäsittelyn alkeet *

4

Askeleet osaamismerkkien myöntämiseen

1. Digiosaaminen esiin osaamismerkeillä
2. Digiosaajan osaamismerkkiperhe
3. Osaamistavoitteista osaamisen arviointiin
4. **Askeleet osaamismerkkien myöntämiseen**
5. Osaamismerkkien osaamistavoitteet, arviointikriteerit ja pisteytys.
 - Digiaskeltaja
 - Digiviestijä
 - Digipalveluiden käyttäjä
6. Lisätietoja ja linkit

ASKELEET OSAAMISMERKKIEN MYÖNTÄMISEEN

ASKEL 1

Tutustukaa osaamismerkkien osaamistavoitteisiin ja arviointikriteereihin

Tutustukaa tässä oppaassa kuvailtuihin Digiosaaja-merkkien osaamistavoitteisiin ja arviointikriteereihin ja huomioikaa sisällöt opetuksessa ja ohjauksessa.

ASKEL 2

Teetättäkää opiskelijoilla osaamismerkkitestit (vapaaehtoinen)

Kun kurssi /ohjaus on päättynyt, teetättäkää opiskelijoilla osaamismerkkitestit. Osaamismerkkejä voi suorittaa myös yksitellen. Yhden testin suorittamiseen on varattava noin yksi tunti ja opiskelija tarvitsee testiä varten tietokoneen. Opiskelija saa etsiä testin aikana tietoa puhelimesta ja verkosta. Opettaja saa auttaa, jos opiskelija ei ymmärrä tehtävää. Lopuksi arvioikaa testin tulokset. Testipaperin viimeisellä sivulla on työkalu tätä varten.

ASKEL 3

Täyttäkää arviointilomake

Jos opiskelija saavutti testissä arvittavan pistemäärän tai osaaminen on arvioitu muilla tavoin, täyttäkää verkossa oleva ko. merkin arviointilomake. Arviointilomakkeet löytyvät osoitteesta: www.opintokeskusvisio.fi/osaamismerkit/digiosaaja

ASKEL 4

Opiskelija luo tilin Open Badge Passporttiin

Digitaalisen osaamismerkkin vastaanottajalla täytyy olla tili Open Badge Passportissa (<https://openbadgepassport.com/>) ennen osaamismerkkin vastaanottamista. Tili on ilmainen ja palvelua voi käyttää useilla eri kielillä. Opiskelijoiden kanssa voidaan käydä luomassa tilit jo etukäteen tai viimeistään siinä vaiheessa, kun opiskelija ottaa ensimmäistä merkkiä vastaan. Tärkeää on, että sähköposti on opiskelijan henkilökohtainen ja mahdollisimman pysyvä (ei esim. oppilaitoksen sähköpostiosoite).

ASKEL 5

Opiskelija saa osaamismerkistä tiedon sähköpostiinsa 2 viikon sisällä.

Jos opiskelija saavutti arvioinnissa tarvittavan pistemäärän, myönnetään hänelle osaamismerkki s-postiin 2 viikon sisällä (loma-aikoina käsittelyaika saattaa olla pidempi).

5

Osaamismerkkien
osaamistavoitteet,
arviointikriteerit ja
pisteytys.

OSAAMISMERKKIEN OSAAMISTAVOITTEET, ARVIOINTIKRITEERIT JA PISTEYTYYS

1. Digiosaaminen esiin
osaamismerkeillä
2. Digiosaajan
osaamismerkkiperhe
3. Osaamistavoitteista
osaamisen arviointiin
4. Askeleet osaamismerkkien
myöntämiseen
5. **Osaamismerkkien osaa-
mistavoitteet, arviointi-
kriteerit ja pisteytys.**
 - Digiaskeltaja
 - Digiviestijä
 - Digipalveluiden käyttäjä
6. Lisätietoja ja linkit

5

Osaamismerkkien
osaamistavoitteet,
arviointikriteerit ja
pisteytys.

1. Digiosaaminen esiin
osaamismerkeillä
2. Digiosaajan
osaamismerkkiperhe
3. Osaamistavoitteista
osaamisen arviointiin
4. Askeleet osaamismerkkien
myöntämiseen
5. Osaamismerkkien osaamis-
tavoitteet, arviointikriteerit
ja pisteytys.
 - **Digiaskeltaja**
 - Digiviestijä
 - Digipalveluiden käyttäjä
6. Lisätietoja ja linkit

DIGIASKELTAJA

Osaamismerkki, joka kuvaa tietokoneen käytön ensiaskeleita.

Osaamistavoite	Arviointikriteerit	Pisteytys
A1. Osaa käyttää tietokonetta.	Osaa avata tietokoneen ja kirjautua sisään. (A1.1)	1
	Osaa käyttää hiirtä tai touchpadia. (A1.2)	1
	Osaa hallita (luoda, nimetä, poistaa, siirrellä) tiedostoja koneella tai pilvipalvelussa. (A1.3)	1
	Osaa ratkaista tavanomaisia tietoteknisiä ongelmia, esim. ohjelman sulkeminen, tietokoneen uudelleenkäynnistäminen, jne. (A1.4)	1
A2. Hallitsee tiedonhaun ja tietoturvan alkeet.	Osaa käyttää ainakin yhtä internetselainta ja etsiä sieltä tietoa. (A2.1)	1
	Osaa poistaa selaushistorian käyttämästään selaimesta. (A2.2)	1
	Osaa arvioida tietolähteen luotettavuutta. (A2.3)	1
	Osaa laatia erilaisiin palveluihin turvallisia salasanoja. (A2.4)	1
A3. Hallitsee tekstinkäsittelyn alkeet.	Osaa luoda tekstiä tekstitiedostoon. (A3.1)	1
	Osaa tehdä tekstiin korjauksia ja muotoilla tekstiä. (A3.2)	1
	Osaa kopioida ja poistaa osia tekstistä. (A3.3)	1
	Osaa tallentaa asiakirjan haluamaansa paikkaan. (A3.4)	1
	Maksimipistemäärä	12
	Minimipistemäärä	10

5

Osaamismerkkien
osaamistavoitteet,
arviointikriteerit ja
pisteytys.

1. Digiosaaminen esiin osaamismerkeillä
2. Digiosaajan osaamismerkkiperhe
3. Osaamistavoitteista osaamisen arviointiin
4. Askeleet osaamismerkkien myöntämiseen
5. Osaamismerkkien osaamistavoitteet, arviointikriteerit ja pisteytys.
 - Digiaskeltaja
 - **Digiviestijä**
 - Digipalveluiden käyttäjä
6. Lisätietoja ja linkit

DIGIVIESTITIJÄ

Digitaalisen viestinnän perustaitoja kuvaava merkki.

Osaamistavoite	Arviointikriteerit	Pisteytys
B1. Osaa käyttää sähköpostia.	Osaa lähettää ja vastaanottaa sähköpostiviestin. (B1.1)	1
	Osaa nimetä sähköpostin aihekentän ja kirjoittaa viestin. (B1.2)	1
	Osaa liittää liitetiedoston. (B1.3)	1
	Osaa tehdä sähköpostilla erilaisia kansioita eri aiheisille viesteille ja poistaa viestejä. (B1.4)	1
B2. Osaa käyttää erilaisia digitaalisia viestintäsovelluksia.	Tietää erilaisia viestintäsovelluksia. (B2.1)	1
	Osaa käyttää ainakin kahta digitaalisen viestinnän sovellusta (whatsapp, messenger, Facetime, Skype, Google Hangouts, Teams, Zoom, jne.). (B2.2)	1
	Osaa jakaa tiedostoja ainakin yhdessä viestintäsovelluksessa. (B2.3)	1
B3. Osaa viestiä kohteliaasti eikä loukkaa tekijänoikeuksia.	Tietää ja ymmärtää netiketin säännöt. Osaa käyttää ja käyttäytyä netissä hyvien tapojen ja sääntöjen mukaan. (B3.1)	1
	Osaa käyttää lähteitä oikein ja ymmärtää ja tiedostaa tekijänoikeudet. (B3.2)	1
	Maksimipistemäärä	10
	Minimipistemäärä	8

5

Osaamismerkkien
osaamistavoitteet,
arviointikriteerit ja
pisteytys.

1. Digiosaaminen esiin
osaamismerkeillä
2. Digiosaajan
osaamismerkkiperhe
3. Osaamistavoitteista
osaamisen arviointiin
4. Askeleet osaamismerkkien
myöntämiseen
5. Osaamismerkkien osaamis-
tavoitteet, arviointikriteerit
ja pisteytys.
 - Digiaskeltaja
 - Digiviestijä
 - **Digipalveluiden käyttäjä**
6. Lisätietoja ja linkit

DIGIPALVELUIDEN KÄYTTÄJÄ

Suomalaisessa yhteiskunnassa toimimisen ja yksilön arjen kannalta keskeisten digipalveluiden hallitsemista kuvaava osaamismerkki.

Osaamistavoite	Arviointikriteerit	Pisteytys
C1. Tuntee keskeisimpiä suomalaisessa yhteiskunnassa toimimisen kannalta keskeisiä digipalveluita.	Osoo käyttää verkkopankkipalveluja ja verkkopankkitunnuksia. (C1.1)	2
	Osoo luetella palveluita, joita Kelan sähköiset palvelut tarjoavat (kela.fi). (C1.2)	2
	On tutustunut verokorttipalveluun (vero.fi). (C1.3)	2
	Osoo varata esim. neuvola ja lääkäriaikoja oman kunnan terveys- toimen verkkopalveluista. (C1.4)	2
C2. Osoo sujuvasti käyttää oman arjen kannalta keskeisiä digipalveluita.	Tuntee erilaisia työ- tai opiskelupaikan hakupalveluita. (C2.1)	1
	Osoo käyttää verkossa olevia karttapalveluita ja etsiä reitin. (C2.2)	1
	Osoo etsiä aikatauluja ja ostaa matkalippuja verkossa. (C2.3)	1
	Osoo käyttää erilaisia sivistystoimen verkkopalveluja (esim. hel- met, paikallisen työväenopiston ilmoittautumissivut, jne.). (C2.4)	1
	Osoo käyttää jotain muuta oman arjen kannalta olennaista digi- palvelua 1. (C2.5)	1
	Osoo käyttää jotain muuta oman arjen kannalta olennaista digi- palvelua 2. (C2.6)	1
	Maksimipistemäärä	14
	Minimipistemäärä	11

6

Lisätietoja ja linkit

1. Digiosaaminen esiin osaamismerkkeillä
2. Digiosaajan osaamismerkkiperhe
3. Osaamistavoitteista osaamisen arviointiin
4. Askeleet osaamismerkkien myöntämiseen
5. Osaamismerkkien osaamistavoitteet, arviointikriteerit ja pisteytys.
 - Digiaskeittaja
 - Digiviestijä
 - Digipalveluiden käyttäjä
6. **Lisätietoja ja linkit**

LISÄTIETOJA JA LINKIT

Digiosaaja-osaamismerkkien verkkosivut ja linkit työkaluihin

www.opintokeskusvisio.fi/osaamismerkit/digiosaaja

Osaamismerkkitestit

- [Digiaskeittaja testi](#)
- [Digiviestijä testi](#)
- [Digipalveluiden käyttäjä testi](#)

Arviointilomakkeet

- [Digiaskeittaja arviointilomake](#)
- [Digiviestijä arviointilomake](#)
- [Digipalveluiden käyttäjä arviointilomake](#)

Lisätietoja, apuja?

Meri Tennilä
Suunnittelija
meri.tennila@opintokeskusvisio.fi
044 7273 243

Opintokeskus Visio, Vihreä Sivistysliitto ry

Mannerheimintie 15b A,
00260 Helsinki
044 727 3240
visio@opintokeskusvisio.fi
www.opintokeskusvisio.fi

Julkaisutiedot

Julkaisuaika: Kesäkuu 2021
Osaamismerkkien graafinen ilme:
Marja Hautala /Muuks Creative
Taitto: Meri Tennilä

